

Suomen teatteriohjaajat ja dramaturgit ry STOD

www.teme.fi/stod

Vuosikertomus 2019

TOIMINNAN PAINOPISTEET

Vuosi 2019 oli Suomen teatteriohjaajat ja dramaturgit ry:n (STOD) 51. toimintavuosi. STOD on valtakunnallinen ammatti- ja kulttuurijärjestö, jonka tehtävä on valvoa jäsenistönsä etuja, tehdä kulttuuripolitiikkaa ja toimia teatteritaiteen kehittämiseksi. Näiden päämäärien saavuttamiseksi tehdään yhteistyötä Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liiton (Teme) ja sen jäsenjärjestöjen kanssa. Teme on SAK:n jäsen. Jäsenyys on tärkeä yhteiskuntavaikuttamisen kanava.

JÄSENISTÖ

Toimintavuoden alussa STOD:iin kuului 356 jäsentä ja lopussa 369. Ohjaajia heistä on 274 ja dramaturgeja 90. Lisäksi on joitakin opettajia ja opiskelijoita ilman ohjaaja- tai dramaturginimikettä. Työikäisiä jäsenistä on 260 (joista opiskelijoita 20). STODin jäsenistä 53% on naisia (196).

Varsinaisia A-jäseniä oli toimintavuoden lopussa 200 (2018 214; 2017 198; 2016 190). Kaksoisjärjestäytyneitä eli D-jäseniä oli 28 (2018 26; 2017 28; 2016 29), eläkeläisiä 109 (2018 106; 2017 104; 2016 101), opiskelijajäseniä 20 (2018 10; 2017 10; 2016 13).

Kunniajäseniä ovat STOD:n entiset puheenjohtajat Risto Aaltonen, Antti-Einari Halonen, Atro Kahu, Jorma Kairimo, Kaisa Korhonen, Ralf Långbacka, Heikki Mäkelä, Jotaarkka Pennanen ja Kaija Siikala.

Jäsenistöä muistettiin 60, 70 ja 80-vuotismerkkipäivinä lähettämällä onnittelukortti, jossa lahjoitetaan aapisia Suomen Pakolaisavun kautta kehitysmaiden lapsille. Lahjoituksen arvo on 10 euroa.

Jäsentilaisuudet

Teatterikäyntejä jäsenistölle järjestettiin seuraavasti:

20.3. Teatteri Takomo: Rakkaus ja toisto

23.4. Kansallisteatteri: Yhdestoista hetki

11.12. Espoon teatteri: Arktiset leikit (vierailu Tampereen Teatterista)

VUOSIKOKOUS, HALLITUS JA MUU HALLINTO

STOD:n hallitus piti kahdeksan kokousta. Hallitus valmisti vuosikokoukselle sääntömuutoksen, jossa jäseneksi hyväksymiskriteereitä kiristettiin.

Vuosikokoukseen 28.4.2019 osallistui 15 jäsentä. Vuosikokouksessa jäsenistö valitsi uudet jäsenet hallitukseen: Katja Krohn, Piia Peltola, David Robertson ja Iira Halttunen.

Hallituksessa jatkoivat toisen vuoden Lija Fischer, Elina Kilkku, Janne Pellinen ja Raija-Sinikka Rantala. Myös puheenjohtaja Anna-Maria Klintrupin kaksivuotinen kausi jatkui kevääseen 2020.

Hallitus valitsi järjestäytymiskokouksessa 21.5.2019 varapuheenjohtajaksi Piia Peltolan. Alkuvuonna 1.1.-28.4. varapuheenjohtajana toimi Satu Linnapuomi. Opiskelijajäseniksi hallitus kutsui David Sandqvistin ja Rasmus Arikan.

Hallitus nimesi järjestäytymiskokouksessa 21.5.2019 vastuualueet hallituksen jäsenille:

TES-asiat: Anna-Maria Klintrup

Tekijänoikeusasiat: Janne Pellinen.

Viestintäasiat: Iira Halttunen, Katja Krohn ja David Sandqvist

Jäsenasiat: Rasmus Arikka, Iira Halttunen ja David Sandqvist

Koulutusasiat: Raija-Sinikka Rantala ja Elina Kilkku.

Kulttuuripolitiikka: Piia Peltola ja Raija-Sinikka Rantala

KV-asiat: Lija Fischer, Iira Halttunen ja David Robertson

Järjestöyhteistyö: Anna-Maria Klintrup ja Piia Peltola

Vuoden alusta (1.1.-21.5.) vastuualueet olivat:

TES-työryhmä: Anna-Maria Klintrup ja Janne Pellinen.

Tiedotus/viestintä: Satu Linnapuomi ja Ville Virkkunen.

Tekijänoikeudet: Janne Pellinen.

Koulutusasiat: Raija-Sinikka Rantala ja Elina Kilkku.

KV-asiat: Lija Fischer ja Nina-Maria Häggblom.

Jäsenvastaavat ja järjestöyhteistyö: Piia Peltola ja Nina-Maria Häggblom.

TOIMISTO JA TYÖRYHMÄT

Temen hallitukseen kuuluivat Anna-Maria Klintrup ja Lija Fischer.

Temen Meteli-lehden toimitusneuvostossa STOD:n hallituksesta oli Rasmus Arikka.

STODin hallituksen yhteyshenkilönä toimii Temen tiedottaja Anne Saveljeff. Temen toimisto on myös STOD:n toimisto, joka sijaitsee Kampissa Hietaniemenkatu 2:ssa. STOD:ia palvelevat Temen toiminnanjohtaja Karola Baran, lakimestiimi, tiedottaja Anne Saveljeff, työehtoneuvojat Sami Hiltunen, Anu Suoranta ja Marika Väisänen sekä jäsensihteeri Tanja Tiukkanen. Kirjanpitoa ja taloutta hoiti Sanna Wälläri, paitsi toukokuusta syyskuulle kirjanpitoa hoiti Terhi Männistö.

EDUSTUKSET JA JÄSENYYDET

STOD:n jäsenet, luottamustoimiset ja virkailijat ovat edustaneet järjestöä monissa tilaisuuksissa. Kaikki edustukset ovat luottamustoimisia.

Temen hallituksen puheenjohtajaksi valittiin keväällä 2019 ohjaaja Atro Kahiluoto.

Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liiton hallituksen jäseniä olivat Anna-Maria Klintrup ja Lija Fischer.

Erityisalojen toimihenkilöiden työttömyyskassan edustajiston varajäsen oli Anna-Maria Klintrup.

Centralförbundet för Finlands Svenska Teaterorganisationer r.f Cefiston hallitukseen kuului Nina-Maria Häggblom (?)

Teatterimuseon säätiön edustajisto Aino Kivi, (varalla) Janne Saarakkala.

EDUNVALVONTA

Vuonna 2019 ei käyty työehtosopimusneuvotteluja, sillä Teatterialan työehtosopimus on voimassa 31.3.2020 asti. TES-tavoitteista keskusteltiin ja päätettiin pyrkiä saamaan vierailevat dramaturgit Teatterialan työehtosopimuksen piiriin. STOD jatkoi tilastointia teatteriohjaajien työllistymisestä.

STOD päivittää vuosittain verkkosivuilla olevan palkkasuosituksensa ohjaajille ja dramaturgeille:

”Muista, että olet köyhempi kuin teatteri. Työpanoksesi myyminen halvalla heikentää kollegoiden asemaa vastaavissa tilanteissa. Arvota työsi riittävän korkealle, olet ammattilainen.

Puhu raha-asiat heti pois johtajan kanssa, kun vierailusta tai kiinnityksestä neuvotellaan. Pyri saamaan kirjallinen sopimus mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

VOS-teattereissa (valtionosuutta saavat teatterit) maisterin tutkinnon suorittaneen ohjaajan ja dramaturgin kuukausipalkan tulisi olla vähintään 3300,- tai enemmän. Mikäli tutkintoa ei ole, lähtöpalkan tulisi olla vähintään 2700,-. Kolmen vuoden työkokemuksella on jo oikeus vaatia täyttä, suosituksen mukaista palkkaa.

Vuonna 2019 Teatteritilastojen mukaan ohjaajan keskipalkka oli 3 745,18 ja dramaturgin 3 776,- Teatterialan työehtosopimuksessa määritellään ohjaajan ja dramaturgin vähimmäispalkka, joka koskee myös teatterilain ulkopuolisia, harkinnanvaraista tukea saavia teattereita/ryhmiä.”

TEATTERIOHJAAJIENTASA-ARVO JA TYÖLLISTYMINEN

STOD jatkoi ohjaajaselvitystä myös vuoden 2019 osalta. Selvityksessä tilastoidaan ohjaajien sukupuolijakauma ja pätevyys VOS-teattereissa, selvityksen on tehnyt Alma Lehmuskallio.

Uusia ensi-iltoja oli yhteensä 236 (2018 252, 2017 250, 2016 264, 2015 253, 2014 243)

Päteviä ohjaajia oli yhteensä 188 eli 80 % (2018 75 %, 2017 73%, 2016 65%, 2015 65%, 2014 67%)

Ei-päteviä oli yhteensä 47 eli 20 % (2018 25%, 2017 25%, 2016 34%, 2015 35%, 2014 33%)

Miesohjaajia oli yhteensä 138 eli 58 % (2018 59% (2017 61%, 2016 59%, 2015 60%, 2014 64%)

Naisohjaajia oli yhteensä 101 eli 43 % (2018 41%, 2017 37%, 2016 36%, 2015 38%, 2014 33%)

Työryhmäohjauksia oli yhteensä 3 eli 1 % (2018 1%, 2017 3%, 2016 5%, 2015 0,8%, 2014 2%)
(Luvut ylittävät 100 %, koska joillakin esityksillä on ollut useita eri ohjaajia.)

Varapuheenjohtaja Piia Peltola kirjoitti Temen verkkolehti Meteliin kaksi artikkelia.

Ohjaajien välinen tasa-arvo herran vuonna 2018, osa 1 (26.2.2019), jossa kysyttiin miten sukupuolten välinen yhdenvertaisuus toteutui vuonna 2018.

”Seuraavassa lista VOS-teattereista kokojärjestyksessä isoimmasta pienimpään niistä keskisuurista teattereista, joiden ohjaajarekrytoinnit ovat miesvaltaisia (sulkeissa viiden vuoden keskiarvo): Vaasan kaupunginteatteri (83%), Porin teatteri (76%), Rovaniemen kaupunginteatteri (71%), Linna-teatteri (92%), KOM-teatteri (82%), Tampereen Komediateatteri (85%), Varkauden teatteri (71%) sekä Teatteri Imatra (90%)”, kirjoittaa Peltola.

Ohjaajarekrytointien tasa-arvoisuuden edistämisestä puuttuu välineitä, osa 2 (5.3.2019) nosti esiin johtajat: ”Nyt on johtajien vuoro puhua. Mistä on kysymys silloin, kun teatterin johto palkkaa yli 70% osuudella miesoletettuja ohjaajia, vaikka sanoo pyrkivänsä tasa-arvoon?”

”Miltei kaikissa vastauksissa rekrytointien tasa-arvoisuus näytti kilpailevan laatuarvojen kanssa. Valintojen selittäminen laadulla antaa hieman synkän kuvan ohjaajanaisten tasosta maassamme. Korkean ohjaajamies-asteen teattereihin kuuluu sekä sellaisia, joiden valintoja rajoittavat mittavasti talous tai maantiede, sekä sellaisia, joilla luulisi olevan loputtoman paljon valinnanvaraa ohjaajista”, kirjoittaa Peltola.

Jutut verkossa: <https://www.teme.fi/fi/metelin-artikkelit/>

Hallituksen jäsen Raija-Sinikka Rantalan artikkeli Panostus kulttuuriin maksaa itsensä takaisin julkaistiin HS:n Vieraskynä-palstalla 19.8.2019:

”Taideyliopistoon pyrki tänä keväänä yli 4 000 hakijaa, heistä 850 Teatterikorkeakoulun näyttelijäopintoihin. Heistä hyväksyttiin 1,4 prosenttia eli tusinan verran. Nämä harvat ja valitut aloittavat tänä syksynä neljän tai viiden vuoden opinnot perus- ja teoria-aineineen, näyttämöharjoituksineen ja esityksineen. Aika roolien oppimiseen on otettava yön tunteista. Entä kun he valmistuvat? Heillä on loistava tulevaisuus takanaan.” Kirjoitus on myös STOD:n verkkosivuilla.

TEKIJÄNOIKEUDET

Kopiosto

Suomen teatteriohjaajat ja dramaturgit on yksi Kopioston jäsenjärjestöistä. Kopiosto valvoo toissijaisia oikeuksia, joko valtakirjojen tai lakiin perustuvien sopimuslisenssien perusteella. Kopioston sopimuksia ovat mm. sopimus merimiespalvelutoimiston kanssa, opetustallennusta koskeva sopimus valtion, YLE:n ja MTV:n kanssa, sopimus Yleisradion kanssa tallennepalvelutoiminnasta, sopimus tallenteiden kirjastokäytöstä sekä edelleen lähettämiseen liittyvät sopimukset. Kopioston kautta tilitetään myös hyvitysmaksun tuotto.

Osa hyvitysmaksun tuotosta ohjataan tekijöiden yhteiseen käyttöön AVEKin kautta tuotanto- ja koulutustukena. Temen toiminnanjohtaja Karola Baran on Kopioston hallituksen jäsen.

KULTTUURIPOLITIikka

STOD teki aktiivista kulttuuripoliittista vaikuttamista. STOD:lla oli edustus kaikissa sidosryhmätaamisissa koskien VOS-uudistusta. Temen VOS-työryhmään hallituksesta osallistuivat Anna-Maria Klintrup ja Lija Fischer. STOD on korostanut ammattilaisuutta rahoituksen yhtenä kriteerinä.

STOD otti kantaa taiteilija-allianssin puolesta. Hanke eteni vuonna 2018 esiselvitysvaiheeseen ja sai selvitysvaiheeseen rahoituksen, mutta hanke ei saanut jatkorahoitusta vuodelle 2019. Sen puolesta lobataan edelleen maan hallitukselle.

Eduskunnan Arkadia-seuran toiminnan kautta STOD:lla on hyvät keskusteluyhteydet seurassa toimiviin poliitikkoihin. Suomi-Areenassa Porissa 19.7. Arkadia-seuran mukana oli STOD:n hallituksen jäsen Raija-Sinikka Rantala. STOD:n hallitus kävi tapaamassa eduskunnassa Kokoomuksen kansanedustaja Marko Kilpeä.

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Pohjoismaat

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään Nordisk Sceninstruktörrådetin (NSIR:n) kautta. NSIR-tapaaminen järjestettiin Tukholmassa 9.-11.5.2019. Kokoukseen osallistui Raija-Sinikka Rantala. Kokouksessa esiteltiin mm. Alma Lehmuskallion tekemää ohjaajaselvitystä.

Viro

STOD:n ja Viron teatteriohjaajaliitoilla on yhteistyösopimus, mutta kertomusvuonna ei tapaamisia ollut.

TIEDOTUS

Jäsenistöllä on ollut käytössä oma Facebook-ryhmä Suomen teatteriohjaajat ja -dramaturgit. Lisäksi STOD:lla on julkinen Facebook-sivu Suomen teatteriohjaajat ja dramaturgit ry sekä oma Instagram-tili.

STOD:lla on verkkosivut os. www.teme.fi/stod Jäsenet saavat Temen viikkokirjeen keskiviikkoisin ja siihen nostetaan verkkolehti Metelin viikon artikkeli sekä muuta ay- ja työelämäuutisia.

TALOUS

Temen syysliittokokouksessa 2018 vahvistettiin jäsenjärjestöjen jäsenmaksuosuudet vuodelle 2019. Samalla määriteltiin edellisvuoden tapaan takuu- eli minimitasot, jotta kaikkien jäsenjärjestöjen taloudelliset toimintaedellytykset pysyisivät vähintäänkin ennallaan. STOD:n takuutaso oli 9163,-. STOD:n jäsenmaksukertymä ylitti takuutason ja oli 9315,62 euroa.

Toimintavuoden tulos oli 726,61 euroa ylijäämäinen. STOD:n taloutta ja kirjanpitoa hoiti Sanna Wälläri, paitsi toukokuusta syyskuulle kirjanpitoa hoiti Terhi Männistö. Tilintarkastajana toimi KHT Lotta Kauppila.

Suomen teatteriohjaajat ja dramaturgi ry:n hallitus